

De WVT en het provinciaal recreatiebeleid

P. Geldhof, Sekretaris Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd vzw

Inleiding

Het is de grote verdienste van het Westvlaamse provinciebestuur geweest het vrijetijdsprobleem als maatschappelijk fenomeen zeer vroeg te hebben onderkend en met de oprichting van de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd in 1969 aan een concreet beleid terzake gestalte te hebben gegeven.

Enkele jaren voordien had Baron P. van Outryve d'Ydewalle als toenmalige gouverneur inderdaad in twee opmerkelijke redevoeringen ter gelegenheid van de opening van de gewone zitting van de Provincieraad als een der eersten in ons land de aandacht van de raadsleden op deze toen nieuwe problematiek gevestigd.

In 1965 had hij het over 'Het besteden van de Vrije Tijd' en in 1966 sprak hij 'Over ruimte, water, lucht en stilte'. Terecht mag gesteld dat deze redevoeringen op provinciaal vlak een nieuw welzijnsbeleid naast het bestaande welvaartsstreven hebben ingeluid.

De oprichting van de WVT als welzijnsorgaan voor de vrije tijd

Op het einde van de jaren vijftig, tien jaar na het begin van de zgn. nieuwe industriële revolutie en zonder dat toen precies een samenhangende, wel overwogen overheidsopdracht kon worden geformuleerd, overheerste het gevoel dat het overheidsbeleid formeel nieuwe wegen zou inslaan. De bemoeienis van de overheid met kunst en cultuur zou in de welvaartstaat — en in tegenstelling met de voorafgaande periode — beduidend belangrijker worden.

Dit gold ook de recreatie en vrije tijd, die in den beginne voornamelijk als een kulturele materie werden aangezien.

De nood aan een specifiek welzijnsbeleid inzake vrije tijd liet zich evenwel vooral gevoelen met betrekking tot de ruimtelijke konsekventies van de vrijetijdsbehoeften.

Inzonderheid het afbakenen van groene zones met recreatieve bestemming drong zich eind der jaren zestig als ruimtelijke behoefte aan planologen en beleidsverantwoordelijken op.

In West-Vlaanderen was het studiebureau Studex reeds enkele jaren met deze problematiek geconfronteerd, naar aanleiding van de redactie van de voorontwerpen van streekplannen en gewestplannen, in uitvoering van de nieuwe wetgeving op de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening.

In opdracht van het Provinciebestuur was ook door het Westvlaams Economisch Studiebureau vanaf 1966 beleidsoriënterend onderzoek verricht naar de vrije-

tijdsbestedingswijze van de Westvlaamse bevolking. Dit resulteerde trouwens in de uitgave van een standaardwerk terzake: 'Vrije tijd, een sociologische analyse van het vrijetijdsgebruik en de vrijetijdsbehoeften van de Westvlaamse bevolking'.

Intusschen werd ook steeds duidelijker dat zowel de ruimtelijke behoeften voor de vrije tijd als deze op het stuk van de promotie, de informatie, de edukatie en de coördinatie op de meest efficiënte wijze behartigd konden worden indien een nieuw welzijnsorgaan deze zorg als hoofdplicht toegewezen kreeg.

Eind juli 1969 besliste de Bestendige Deputatie dan ook tot de oprichting van de provinciale Westvlaamse Vereniging voor de Vrije tijd vzw. Na een korte inloopperiode kon de WVT vanaf september haar veelzijdige opdracht aanvaarden.

Tot de stichtende leden van de beheerraad behoorden, naast beleidsmandatarissen en verantwoordelijken uit de overheidssector, ook vertegenwoordigers van de sociaal-kulturele organisaties, Westtoerisme, het WES en de WER alsmede particulieren die wegens hun werksfeer of bijzondere belangstelling goed vertrouwd waren met de vrijetijdsproblematiek.

Het voorzitterschap van de nieuwe vereniging werd toegewezen aan P. Monballyu, toenmalig gedeputeerde voor o.m. recreatie en vrije tijd.

Als sekretaris werd wijlen M. Zwaenepoel aangesteld, die reeds eerder als WES-medewerker en auteur van hoger genoemde vrijetijdsstudie van een bijzondere onderlegdheid en bekwaamheid in die materie blijk had gegeven.

Doelstellingen en taken : het profileren van de overheidsopdracht

Artikel 3 van de statuten omschrijft de opdracht van de vereniging als volgt: 'De Vereniging heeft als doel het bevorderen en instandhouden van het vrijetijdsmilieu en de vrijetijdsbesteding in West-Vlaanderen'.

Deze breed-gestelde taakomschrijving heeft zich in de praktijk evenwel voornamelijk in functie van de openluchtrecreatie vertaald. Voornoemde WES-studie nopens de vrije tijd had immers uitgewezen dat de vrijetijdsbehoeften van onze bevolking anno 1970 zich in grote mate situeerden op het vlak van de infrastructurale outdoor-voorzieningen.

In haar werking heeft de WVT dan ook steeds grote nadruk hierop gelegd. Toch heeft de concrete invulling van de abstracte lading die zij in haar vrijetijdsvlag voert, de ontwikkeling van een eigen filosofie noodzakelijk gemaakt. Vooral met betrekking tot de publieke en private sfeer van de vrijetijdsinfrastructuur werden immers talrijke vragen gesteld.

Dit heeft evenwel niet belet dat de Vereniging zich van meet af op het standpunt heeft geplaatst dat de vrijetijdsbesteding als zingever van het leven en middel tot zelfverwezenlijking essentieel vrij moet kunnen gebeuren, vrij van politieke dwang, maar ook los van elke commercialisering of verzuiling.

Een belangrijk gedeelte van de vrijetijdsvoorzieningen wordt thans door het partikulier initiatief gedekt. Men denke hierbij niet enkel aan het onderdak dat de eigen woning verschaft, benevens de eigen tuin en het eigen vrijetijdslokaal in de woning, maar tevens aan herbergen, dancings, bioskopen en vele andere commerciële uitbatingen alsook aan vergaderingen van private verenigingen en klubs in eigen lokalen, enz.

Daarnaast telt men vele openluchtstadions, waar spektakel wordt aangeboden in de vorm van professioneel en semi-professioneel sportvertoon zoals voetbal, atletiek, paardewedrennen, wielrennen, motorcross, enz.

Talrijke sporttaken hebben lange tijd een vrij exclusief karakter behouden, zoals bv. paardrijden, tennis, hockey, golf, waterski, zeilen, e.a. Geleidelijk werden sommige van deze soorten gedemocratiseerd, veelal dank zij het feit dat de overheid terreinen of lokalen ter beschikking heeft gesteld.

Het blijkt dan ook niet eenvoudig om uit te maken waar de taak van de overheid begint en waar deze eindigt. Zolang evenwel een aantal vrijetijdsbehoeften op zo algemene wijze voorkomen en zekere voorzieningen in zo beperkte mate aanwezig zijn dat zij gemakkelijk kunnen onderkend worden, dient de overheid zich in de eerste plaats naar deze te richten. Het is daarbij opvallend dat talrijke vrijetijdsbehoeften nauwelijks voor commerciële uitbating geschikt zijn en daarom ook niet door het partikuliere initiatief worden opgevangen.

De voornaamste publieke behoeften inzake ruimte voor de vrije tijd kunnen als volgt worden samengevat:

- 1) De jeugd, kleuters zowel als aankomende jeugd, moet de gelegenheid krijgen samen te spelen, op plaatsen die daartoe worden ingericht (kleuterspeeltuinen, jeugdspielpleinen, ...);

- 2) De jeugd, ook de volwassen jeugd, moet aan sportieve recreatie kunnen doen. Voorzieningen als 'open sportparken' laten toe dat ook in niet-kompetitief verband aan recreatieve sport en sportieve recreatie kan worden gedaan;

- 3) Groene zones, parken, waterpartijen en natuurreservaten moeten de verloren gegane natuur weer dichterbij de verstedelijkte mensen brengen. Er zijn vooral plaatsen nodig waar zij die het wensen de stilte en de rust kunnen weervinden.

Al deze behoeften kunnen — *hic et nunc* — tot de publieke sfeer worden gerekend, dit is: tot het domein waarin alleen de overheid in staat is afdoende oplossing uit te werken.

De uitgedrukte behoeften zijn bovendien democratisch in die zin dat nagenoeg de totaliteit van de bevolking ze in min of meerdere mate ervaart.

De voorzieningen die aan deze behoeften tegemoet komen zijn ook in die zin democratisch dat hun gehele of gedeeltelijke realisatie het grootst mogelijke publiek ten goede zal komen, ook bij de geringst beschikbare financiële middelen vanwege de gemeenschap.

Werkwijze en middelen

Zoals hoger aangegeven kan in de begrippen vrije tijd en openluchtrecreatie een bijzonder veelzijdige inhoud worden onderkend. Weinig verenigingen richten hun werking, zoals de WVT, op een zo breed aandachtsveld. Men zou dan ook de visie kunnen aankleven, dat om goed werk te presteren en het ruim aandachtsveld op zijn volle breedte te bestrijken, men de deskundigheid met betrekking tot de verschillende facetten van de recreatie in huis moet hebben.

Nog voorbijgaand aan de financiële verwickelingen van een dergelijke optie voor de subsidiërende overheid, zou hierdoor vermoedelijk een nogal bureaucratistisch en log apparaat worden gekreëerd, daar waar de WVT wegens haar specifiek bemiddelende taak in feite ook snel en eerder informeel moet kunnen tussenkomen. Diezelfde soepelheid moet ook toelaten gevat in te spelen op de zich wijzigende vrijetijdsomstandigheden en nieuwe ontwikkelingen in de recreatie gepast te stimuleren. De openluchtrecreatie vormt immers geen statisch maar een bij uitstek dynamisch gegeven.

Daarom is van bij de oprichting een andere koers gevaren. Men heeft telkens wanneer de behoefte of de noodzaak aan een detailstudie over een of ander vrijetijdsonderwerp bestond, zich in een zgn. werkgroep over het probleem gebogen. Veelal werd hierbij een eigen beraadsgroep gevormd (Gewestelijke Parken, Recreatie in platteland, Vakantiespreiding, ...). In andere gevallen heeft men zich tot een private zustervereniging of dito overheidslichaam gewend en trad de WVT tot een bestaande werkgroep toe, zo bv. de werkgroepen privé-bosbezit, wandelruiterij, planning recreatiegebieden en vele gemeentelijke werkgroepen.

In de regel wordt aldus op elders aanwezige deskundigen een beroep gedaan om het gestelde probleem in zijn vele dimensies te vatten. Met hun hulp kan dan ook meestal een nota over het betreffende onderwerp worden uitgebracht die dan de weerslag van dit overleg vormt.

In de loop van de voorbije jaren heeft de Vereniging op deze wijze een groot aantal studierapporten, nota's en beleidslijnen uitgebracht, terwijl haar eigenlijke personeelsstaf heel beperkt bleef. Het toegenomen beroep dat in de laatste jaren op de Vereniging wordt gedaan, maakt echter een uitbreiding van het kader hoogst dringend. Een vierkoppig tijdelijk team staat voorlopig het sekretariaat terzijde.

Een greep uit de activiteiten

De verwijzing naar de werkgroepen hierboven, geeft reeds ten dele een indruk van de grote verscheidenheid aan promotionele activiteiten en het brede werkkerrein waarop de vereniging haar aandacht richt. Voortgaande op de vele publikaties en tussenkomsten van de Vereniging en de hierbij betrokken onderwerpen zou men niet ten onrechte van een bijna all-round activiteit op het stuk van de vrije tijd en openluchtrecreatie kunnen gewagen.

Een meer nauwkeurige ontleding ervan laat echter toe vier grotere aandachtsvelden te onderkennen: beleidsontwikkeling, recreatievoorzieningen, landschapszorg en vrijetijdseducatie.

Foto: WVT

Foto W. De Baere, Klemenskerke - Archief WVT

Onder de beleidspromotionele activiteiten nemen ongetwijfeld de Studiedagen een vooraanstaande plaats in. Tussen 1970 en 1983 werden tien dergelijke provinciale studie- en voorlichtingsdagen ingericht, waarop achtereenvolgens aandacht werd besteed aan Gemeentelijke Sporthallen (1970) en Zwembaden (1971), Kinderspeelpleinen (1972), Landschapszorg (1973), Natuuredukatie (1974), Pleziervaart (1975), Groenvoorziening (1977), Rekreatief medegebruik (1979), Wandel- en fietsroutes (1980) en Ontginningsplassen (1982).

Naast studiedagen, kan ook het vrijetijdsonderzoek een belangrijke rol in de beleidsvorming worden toebedeeld. Wetenschappelijk vrijetijdsonderzoek behoort in het geheel der sociale wetenschappen tot de sterk verwaarloosde sectoren, waarvan de studie op vandaag nochtans een meer dan dringend karakter heeft aangenomen. Een aantal vraagstukken m.b.t. de vrije tijd en de recreatie hebben immers in de jongste jaren niet slechts een andere gedaante, maar vaak ook een andere inhoud gekregen. Zij vergen meestal oplossingen die op zijn minst grondig afwijken van diegene die men traditioneel placht toe te passen.

Hoewel de WVT zelf over weinig mogelijkheden beschikt om op enigszins belangrijke schaal aan sociologisch basisonderzoek te doen — haar kader is daartoe te klein en haar geldmiddelen niet toereikend — heeft zij dit soort onderzoek gestimuleerd en in beperkte mate ook beleidsoriënterend studieonderzoek verricht. Verwezen kan worden naar het in 1976 in opdracht van het Provinciebestuur uitgevoerde 'Enquête-onderzoek naar het oordeel en de wensen van het bezoekerspubliek in de provinciale domeinen en wandelbossen in West-Vlaanderen' en het in 1979 op last van het Bestuur van Waters en Bossen ondernomen recreatie-onderzoek in het Westhoek-reservaat.

Voor een heel bijzondere bijdrage in de beleidsvorming zorgden ook de twee plannota's 'Openluchtrecreatie 76-80 en 80-85' die de WVT ten behoeve van de GOM - West-Vlaanderen opmaakte in het kader van de wet op de planning en de economische decentralisatie. Beide nota's vertolkten als zodanig de visie van de WVT met betrekking tot de wenselijk geachte beleidsontwikkeling en de noodzakelijk te lenigen recreatief-infrastructurele behoeften binnen de betrokken planperiode.

Rekreatievoorzieningen

Het hoofdaandeel van de WVT-werking vormt evenwel de promotie van de vrijetijdsinfrastructuur. Als welzijnsorgaan hebben fundamenteel alle door de Vereniging genomen initiatieven de kwaliteitsverbetering van het leven en specifiek het leven in de vrije tijd tot voorwerp. Dat het aksent in de praktijk hierbij voornamelijk is komen te liggen op de vrijwaring, de toerusting en de toegankelijkheid van de ruimte waar de vrije tijd wordt doorgebracht, ligt geheel in de lijn van de opdracht die de WVT door de provinciale overheid werd toebedacht.

De groeiende behoefte van de mens aan beweging in sport en spel, de nood ook aan stilte en contact met de natuur, verantwoordt dan ook ten volle de primor-

diale zorg en werking van de Vereniging in de richting van de rekreatieve zones en ontspanningsoorden.

Op lokaal vlak ging hierbij aanvankelijk veel aandacht uit naar de gemeentelijke sporthallen en zwembaden. Getuige hiervan o.m. de beide eerste Studiedagen die aan deze problematiek werden gewijd. De grote inspanningen die de gemeenten met de steun van de provinciale en rijksoverheid inmiddels op dit stuk ondernamen, hebben deze behoeften thans in grote mate ondervangen. Met de jaren heeft de Vereniging zich dan ook minder in dit domein opgehouden.

Meer aandacht en blijvende belangstelling is daarentegen uitgegaan naar de verwerving en de uitbouw van groene zones en wandelparken. De vaststelling dat in het laatste decennium in West-Vlaanderen maar liefst zeven staatsbossen, zes provinciale domeinen en een vijftal grotere gemeentelijke parken voor rekreatief gebruik werden toegerust, bewijst duidelijk de bevruchtende werking van haar promotionele activiteit terzake. Talrijk waren immers de nota's van advies, die zij in dit verband tot gemeente-, provincie- en rijksbestuur richtte. Talrijk ook de bemiddelende opdrachten met zowel partikuliere eigenaars als overheidsinstellingen.

Veel werk blijft evenwel voor de boeg. Want ondanks een gedurfd aankoop- en openstellingsbeleid bestaat nog steeds een manifest tekort aan rekreatiebos in onze provincie. In een recent memorandum werd trouwens de bijzondere aandacht van de hogere overheid hiervoor gevraagd.

Een voornaam belangstellingspunt naast de bosrecreatie geldt ongetwijfeld ook de waterrecreatie. Want is West-Vlaanderen een uitermate bosarm en in die zin qua mogelijkheden beperkt geweest, dan toch wordt deze armoede, in rekreatief perspectief, enigszins gemilderd door zijn rijkdom aan open water. Het kan echter niet geloofwaardig worden dat nog onvoldoende van dit door de natuur geboden alternatief gebruik wordt gemaakt.

Het landschap als vrijetijdsmilieu

Bijzondere aandacht heeft ook de recreatie in natuur en landschap gekregen. Het moge volstaan hier te wijzen op de beleidsnota's 'Ontwerp en verkenning van een Westvlaams ruiterspadennet', 'Plattelandsinrichting en Rekreatie' en 'Gedesaffekteerde spoorlijnen als rekreatieve wegenis'. Ook de memoranda betreffende 'Ontwerp van Rekreatief Wegennet' en 'De rekreatieve geschiktmaking van de Mandelvallei' kaderen in deze kontekst.

Onder de diverse openluchtrekreatievormen heeft de WVT vooral de wandelrecreatie steeds een warm hart toegedragen. Ter bevordering van deze gezinsontspanningsvorm bij uitstek gaf zij in 1973 een wandelgidsje uit onder de titel 'Op Zoek naar Groen'. Het onovertroffen succes van deze publikatie — vier herdrukken en een herwerkte uitgave op nauwelijks vijf jaar — toonde duidelijk de grote belangstelling van onze Westvlaamse bevolking voor deze rustige en natuur nabije rekreatievorm. In navolging van dit wandelgidsje werd in 1974 een qua opzet gelijkaardige gids 'Met de Fiets door West-Vlaanderen' uitgegeven. Een hierop, in samenwerking met BLOSO geëntameerde keten van fietsverhuurplaatsen, kwam evenwel minder goed

van de grond. Een overzicht van de recreatieve routes vindt men in de brochure 'Wandelen, fietsen en toeren in West-Vlaanderen', die in 1982 uitgegeven werd.

Het grote belang dat de WVT aan het landschap en het buitengebied als recreatiemilieu hecht, heeft er ook toe geleid dat zij zich op het vlak van de landschapszorg en de groenvoorziening uiterst geëngageerd gedroeg.

Hoewel de Vereniging van bij haar oprichting zich beijverde voor het behoud en de verfraaiing van ons landschap, o.m. door de uitgave van de brochure 'Groene Steden en Dorpen', haar medewerking bij de uitvoering van het provinciaal Groenplan 1970-1975 en haar coördinerende opdracht in de BRT-actie Plant een Boom, heeft de WVT vooral na 1974 onder invloed van een aantal nieuwe ontwikkelingen in de recreatiesfeer een toegenomen activiteit op dit vlak tentoon gespreid.

Enerzijds konstateerde men een verder dichtgroei van de open ruimtes en een toenemende verstedelijking van de landelijke omgeving, anderzijds als een soort tegenhanger van deze ontwikkeling, was sinds het Natuurbeschermingsjaar een versnelde bewustwording en een bredere gevoeligheid voor natuur en landschap ontstaan.

Beide fenomenen zorgden ervoor dat meer dan vroeger de nadruk op de veiligstelling en de conservering van het landschap als informeel vrijetijdsmilieu kwam te liggen. Aldus werd de landschapszorg naast middel ook doel.

In die geest heeft de WVT zich met de grootste overtuiging voor het behoud van onze zeldzame bossen ingezet. Zo werd door haar tussenkomst o.m. het 30 ha grote Nieuwenhovebos te Oostkamp in extremis uit een verkaveling gelicht. Ook bij tal van andere natuurbedreigingen en landschapsschendingen heeft zij het aangedurfd resoluut voor landschap en natuur te kiezen. Zij is er zich evenwel van bewust dat incidentele reddingsacties op zichzelf niet kunnen volstaan. Waar het in de eerste plaats aan schort, is een weldoordacht en afgewogen plattelandsbeleid.

Zeker toont de WVT zich geen voorstander van de verstedelijking van het platteland, noch van een wildgroei van tweede woningen, weekendhuisjes en stacaravans, die voor het sociaal klimaat en het uitzicht van een dorp vaak bederfelijk kunnen zijn. Het ontgaat de Vereniging echter niet dat het verzet dat herhaaldelijk tegen deze verschijnselen wordt gehoord, eerder een bestrijding van symptomen dan van oorzaken is, die de eigenlijke kwaal, met name de groeiende onleefbaarheid van het stedelijk klimaat, ongemoeid laten.

Gelukkig staat de WVT hierin niet alleen. Ook de overheid heeft oog voor deze situatie. Sensibiliseringscampagnes als het Jaar van het Dorp gaan duidelijk de goede richting uit. Het mag echter niet bij een oppervlakkige bewustwording blijven. Een meer-globale aanpak en de ontwikkeling van een consciëntieus plattelandsbeleid, waarvoor de WVT reeds in 1975 bij de redactie van de belangwekkende nota 'Plattelandsinrichting en Recreatie' pleitte, blijkt ook op vandaag een dringende must. Die zienswijze heeft zij trouwens ook in het eerder aangehaalde bos-memorandum, met betrekking tot ons gammal bosbestand herhaald.

Zicht op uitzicht is er vooralsnog niet. Of toch? Mogelijks kan de regionalisering enig licht brengen in de op dit stuk overigens sombere toekomst.

Vrijetijdseducatie

In het tot nog toe geschetste overzicht bleef het subject van de vele recreatieve WVT-beijveringen nog eerder buiten beschouwing. Dit zou ten onrechte de indruk kunnen wekken dat de Vereniging zich niet of minder met de rekreatant inlaat. Niets is minder waar. Vooral zijn gedrag in natuur en recreatieobject heeft door de jaren heen de volle belangstelling genoten. Eerder werd trouwens reeds gewezen op de twee gedragsstudieonderzoeken. Maar ook op een andere wijze is de activiteit van de WVT in het bijzonder naar de rekreatant gericht. Gekonfronteerd met de problemen van vandalisme en natuurbederf, o.m. door zwerfvuil, schonk de Vereniging bijzondere aandacht aan het bijbrengen van een passend vrijetijdsgedrag. Daartoe ontwierp ze niet enkel een zgn. 'codex gedragsregels', maar verleende ook haar actieve medewerking aan de provinciale campagne 'Opgeruimd West-Vlaanderen staat netjes', de BRT-actie Kringloop en de natuureducatieve uitbouw van het bezoekerscentrum in het domein Lippensgoed-Bulskampveld.

Met het oog op de vorming en educatie in de vrije tijd heeft zij ook diverse diamontages samengesteld, geeft zij regelmatig spreekbeurten en staat in voor de begeleiding van groepen.

Een blik op de toekomst: nieuwe klemtonen

In de voorbije jaren hebben we in de verwachting geleefd dat de problemen ten aanzien van woon-, werk-, recreatie- en leefmilieu definitief van de baan zouden zijn. De 'golden sixties' gaven ons inderdaad de illusie dat het economisch proces, inclusief de werkgelegenheid, binnen algemeen aanvaardbare grenzen beheersbaar was. In deze gedachtengang zou in de huidige periode de maatschappelijke inspanning zich meer en meer gaan richten op het totale welbevinden van de mens, met grotere aandacht voor de secundaire behoeften, meer kansen voor zelfverwezenlijking en zelfontplooiing, meer vrije tijd en recreatie.

Het is helaas een van de politieke denkfouten van de zeventiger jaren, dat in strijd met die verwachtingen, het arbeids- en vrijetijdsvraagstuk geen oplossing heeft gekregen. Inflatie, economische stagnatie en stijgende werkloosheid zijn nieuwe uitdagingen geworden. Als gevolg daarvan heeft het welvaarts- en welzijnsdenken in de vorm van het verbeteren en verfijnen van onze leefomstandigheden plaats gemaakt voor de zorg om de verworvenheden van de laatste jaren te kunnen behouden. Deze reflex is volkomen begrijpelijk. Minder aanmerkelijk is echter dat in de discussie omtrent het samengaan van welvaart en welzijn, recreatie en vrije tijd opnieuw op de achtergrond dreigen te geraken.

De effecten van de economische crisis, inclusief de arbeidsverkorting, de toenemende sociale ongelijkheid en de grote mate van gedwongen vrije tijd zullen in de komende jaren ongetwijfeld tot een wezenlijke verandering in de leefstijl leiden. Eén van deze veranderingen betreft ongetwijfeld het patroon van de besteding van de vrije tijd. Nu reeds kan worden vastgesteld dat de vermindering van de financiële ruimte in het gezinsbudget de vraag naar vooral goedkoper (lees 'nabije') recreatievoorzieningen en akkomodaties doet toenemen.

Hiermee zal ongetwijfeld een grotere druk op het bestaande aanbod groene ruimten gepaard gaan. Een en ander vraagt dringend om sturing en begeleiding.

Hoe kan nu de WVT op deze nieuwe ontwikkelingen inspelen? Uit de verwijzing naar het doel en de activiteit van de Vereniging is duidelijk de tweeledigheid van haar taak gebleken: enerzijds haar zorg voor een behoorlijk aanbod van recreatie-infrastructuur, anderzijds haar plicht erover te waken dat dit aanbod ook optimaal zou gebruikt worden.

Die tweeledigheid is, historisch gezien, in twee fasen aan het verlopen. In de eerste fase heeft de WVT er vooral moeten voor zorgen dat het aanbod tot stand kon komen; nu, in een tweede fase, lijkt de taak voor de Vereniging zich meer op een efficiënte aanwending en nuttig gebruik van de bestaande infrastructuur te situeren. Ongetwijfeld moet zij hierbij tegelijk de ideeën die haar in de eerste fase dierbaar waren, ook nu verder aanhouden en doen respekteren. Dit betekent alvast een verleggen van de klemtonen: meer nadruk op voorlichting, vorming en edukatie.

Groep ADMB

Sociaal dienstbetoon

Voor de Patroon:

Compensatiekas van de christelijke patroons
Interbedrijfsgeneeskundige dienst KMO
Sociaal bureau (Erkend sociaal sekretariaat)

Hoofdzetel:

Sinte-Clarastraat 48, 8000 Brugge

Tel. (050) 33 99 01 (18 l.)

Bijkantoren te Diksmuide, Ieper, Izegem,
Kortrijk, Menen, Poperinge, Veurne

Goede service

Bezoek aan huis, op vraag

Investeer nu in uw eigen bedrijf en betaal straks minder belastingen.

Als u niet over voldoende eigen middelen beschikt, kunnen wij u helpen.

Bel ons voor een afspraak. Wij komen u graag uitgebreid informeren over het nieuwe systeem van investeringsaftrek en over de kredietvorm die het interessantst is voor uw investeringen.

Komt u in aanmerking voor een rentetoelage dan zullen wij uw dossier samenstellen en inleiden bij de bevoegde instanties.

KREDIETBANK
Service begint bij het betere onthaal.